Олена Ходжаєва
Міжнародний гуманітарний університет

ФРАЗЕОСЕМАНТИЧНА ГРУПА «ФУНКЦІЇ ТРАВНОЇ СИСТЕМИ, МЕТАБОЛІЗМУ ТА ЕНДОКРИННОЇ СИСТЕМИ» В АНГЛІЙСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ

У роботі здійснено тематико-ідеографічне моделювання фразеосемантичної групи «Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи» як одного з найважливіших компонентів фразеосемантичного поля «Здоров'я» на матеріалі сучасної англійської фразеології.

***Ключові слова**: здоров'я, тематико-ідеографічне моделювання, фразеосемантична група.*

The paper deals with the thematic and ideographic modelling of the phraseological group 'Functions of the digestive system, metabolism and endocrine system' as one of the most important components of the phraseological field 'Health' on the basis of modern English phraseology.

***Key words**: health, thematic and ideographic modelling, phraseological group.*

Проблеми фізіолого-психологічного стану (здоров'я / нездоров'я) сучасної людини відіграють першочергову, визначальну роль у її житті. У психолінгвістичних (див. праці М. Орап), соціологічних (див. праці Н. Антонової), педагогічних (див. праці В. Федорець і О. Клочко), лінгвістичних (див. праці А. Баліної, Д. Салімової, О. Усачової, М. Чижової) студіюваннях останніх років популярності набуває ціннісний аспект здоров'я. Закцен-

туємо, що фундаментальна роль у сучасних фразеологічних розвідках належить фразеоідеографічній класифікації, застосовуваній, напр., Н. Павленко — з метою виявлення та висвітлення особливостей реалізації гендерного компонента у структурі та семантиці фразеологічних одиниць сучасної англійської мови [1], Н. Тодоровою — з метою комплексного аналізу фразеологічних одиниць просторової семантики в українській та англійській мовах [2].

Мета роботи — здійснити тематико-ідеографічне моделювання фразеосемантичної групи «Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи» як одного з найважливіших компонентів фразеосемантичного поля «Здоров'я» (ключовий для дослідження метод опису однойменної цінності) на матеріалі сучасної англійської фразеології.

Опис специфіки цінності 'здоров'я' здійснено через опрацювання тематико-ідеографічної класифікації фразеологічних одиниць, тобто через відповідне фразеосемантичне поле (ФСП) «Здоров'я» та фразеосемантичні групи (ФСГ) — у конкретній публікації це «Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи», де: ФСП — сукупність ФСГ, об'єднаних за функційним (сема 'функції організму') та структурним (сема 'структури організму') параметрами організму людини; ФСГ — сукупність фразеологічних одиниць, об'єднаних однією архісемою, що наявна у фразеологічному значенні всіх членів групи та відображає їхні спільні категорійні властивості й ознаки (у нашому випадку це сема 'психічні функції').

ФСГ «Функції травної системи, метаболізму та ендокринної системи» на матеріалі англійської мови об'єднує 58 фразеологічних одиниць (відібраних шляхом суцільного обстеження зі словника англійських ідіом Siefring J. «The Oxford Dictionary of Idioms», 2004): *be skin and bone* 'be very thin'; *bend your elbow* 'drink alcohol'; *chase the dragon* 'take heroin (sometimes mixed with another smokable drug) by heating it in tinfoil and inhaling the fumes

through a tube or roll of paper'; *chew the cud* '(of a ruminant animal) further chew partly digested food'; *couch potato* 'someone who watches a lot of television, eats junk food, and takes little or no physical exercise'; *crack a bottle* 'open a bottle, especially of wine, and drink it'; *drink like a fish* 'drink excessive amounts of alcohol, especially habitually'; *drink someone under the table* 'consume more alcohol than your drinking companion without becoming as drunk'; *drink with the flies* 'drink alone'; *drown the shamrock* 'drink, or go drinking on St. Patrick's day'; *drown your sorrows* 'forget your problems by getting drunk'; *drunk as a lord (or skunk)* 'extremely drunk'; *Dutch courage* 'bravery induced by drinking alcohol'; *fair dos* 'used to request just treatment or to accept that it has been given'; *full as a goog* 'very drunk'; *get (or have) a load on* 'become drunk'; *give (or have) it large* 'go out and enjoy yourself, typically with drink or drugs'; *go cold turkey* 'suddenly and completely stop taking drugs'; *go down the wrong way* '(of food) enter the windpipe instead of the gullet'; *go to your head* '(of alcohol) make you dizzy or slightly drunk'; *hair of the dog* 'a small quantity of alcohol taken as a remedy for a hangover'; *have a few* 'drink enough alcohol to be slightly drunk'; *have a monkey on your back* 'be dependent on drugs'; *have eyes bigger than your stomach* 'have asked for or taken more food than you can actually eat'; *have one too many* 'become slightly drunk'; *high as a kite* 'intoxicated with drugs or alcohol'; *hit (or be on) the bottle* 'start to drink alcohol heavily, especially in an attempt to escape from one's problems'; *in your cups* 'while drunk'; *keep the wolf from the door* 'have enough money to avert hunger or starvation'; *kick the gong around* 'smoke opium'; *lift your elbow* 'consume alcohol to excess'; *make a Virginia fence* 'walk crookedly because you are drunk'; *off your face* 'very drunk or under the influence of illegal drugs'; *off your oats* 'lacking an appetite'; *on a full (or an empty) stomach* 'having (or without having) eaten beforehand'; *on it* 'drinking heavily'; *out of it* 'extremely drunk'; *out of your box* 'intoxicated with alcohol or drugs'; *piping hot* 'very hot'; *pissed as a newt (or fart)* 'very drunk';

rolling drunk 'so drunk as to be swaying or staggering'; *sign (or take) the pledge* 'make a solemn undertaking to abstain from alcohol'; *sit (heavy) on the stomach* '(of food) take a long time to be digested'; *slip someone a Mickey Finn* 'give someone a drugged or otherwise adulterated drink'; *sober as a judge* 'completely sober'; *the sun is over the yardarm* 'it is the time of day when it is permissible to drink alcohol'; *the worse for wear* '(of a person) feeling rather unwell, especially as a result of drinking too much alcohol'; *thin as a rake* '(of a person or animal) very thin'; *tie one on* 'get drunk'; *tight as a tick* 'extremely drunk'; *tired and emotional* 'drunk'; *to go* '(of food or drink from a restaurant or cafe) to be eaten or drunk off the premises'; *toss your cookies* 'vomit'; *two (or three) sheets to (or in) the wind* 'drunk'; *under the influence* 'affected by alcoholic drink, especially beyond the legal limits for driving a vehicle; drunk'; *under the table* 'drunk to the point of unconsciousness'; *under your belt* Q '(of food or drink) consumed'; *wet the baby's head* 'celebrate a baby's birth with a drink, usually an alcoholic one'.

Можна констатувати, що виокремлені фразеологічні одиниці у переважній своїй більшості описують негативний вплив — через посередництво травної системи — на організм людини алкоголю, наркотиків та інших шкідливих речовин і звичок.

Список використаних джерел

1. Павленко Н. О. Гендерний компонент у структурі та семантиці фразеологічних одиниць сучасної англійської мови : автореф. дис. ... канд. філол. наук зі спец. 10.02.04 — германські мови. Запоріжжя, 2017. 20 с.
2. Тодорова Н. Ю. Фразеологічні одиниці просторової семантики в українській та англійській мовах : дис. ... канд. філол. наук зі спец. 10.02.17 — порівняльно-історичне і типологічне мовознавство. Львів, 2018. 244 с.